

25. 7. 2005

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Úplatnost výkonu funkce jednatele společnosti s ručením omezeným

Mezi základní práva jednatelů společnosti s ručením omezeným bezesporu patří i právo na odměnu za výkon funkce statutárního orgánu společnosti. Tato skutečnost se obecně podává z ustanovení § 66 odst. 2 zákona č. [513/1991](#) Sb., obchodního zákoníku, dle kterého vztah mezi společností a osobou, která je statutárním orgánem nebo členem statutárního či jiného orgánu společnosti anebo společníkem při zařizování záležitostí společnosti, se řídí přiměřeně ustanoveními o mandátní smlouvě, pokud ze smlouvy o výkonu funkce, byla-li uzavřena, nebo ze zákona nevyplývá jiné určení práv a povinností.

Smlouva o výkonu funkce musí mít písemnou formu a musí být schválena valnou hromadou. Jedná se o tzv. smlouvu nepojmenovanou, která se však svou povahou blíží smlouvě mandátní. Jménem společnosti ji uzavírá statutární orgán, tj. v řadě případů stejný jednatel, se kterým je uzavírána. Proto je důvodná pojistka proti zneužití tohoto oprávnění jednatele spočívající v odsouhlasení znění smlouvy o výkonu funkce valnou hromadou společnosti. V případě absence tohoto souhlasu je smlouva neplatná, a to od počátku. Souhlas valné hromady společnosti může být udělen jak před samotným uzavřením smlouvy o výkonu funkce, tak i po jejím uzavření, přičemž do jeho udělení nevznikají dle mého názoru ze smlouvy jejím účastníkům žádná práva ani povinnosti.

Obchodní zákoník tak v případě absence smluvního ujednání odkazuje na přiměřené užití ustanovení mandátní smlouvy. Mandátní smlouva je přitom svou povahou smlouvou úplatnou, neboť mandant se zavazuje pro mandatáře zařídit určitou obchodní záležitost za úplatu.

Pokud tedy nedojde k uzavření smlouvy o výkonu funkce mezi společností a jejím jednatelem, popř. nebude-li schválena valnou hromadou, bude se na právní vztah mezi společností a jednatelem vždy přiměřeně aplikovat ustanovení mandátní smlouvy, a tudíž i tehdy bude výkon funkce jednatele úplatný.

Uvedené ovšem neznamená, že by ve smlouvě o výkonu funkce (nikoliv pouze ve společenské smlouvě) nemohlo být obsaženo ustanovení o bezplatném výkonu funkce jednatele. Musí však být součástí smlouvy o výkonu funkce schválené valnou hromadou společnosti, neboť jiné takové ujednání mezi jednatelem a společností je bez právního významu. Jednatel společnosti se také může práva na odměnu vzdát, důsledkem čehož výkon této funkce stává bezplatným. Sama skutečnost, že ujednání o výši úplaty chybí, ovšem bez dalšího neznamená, že společnost i jednatel projeví vůli učinit výkon funkce jednatele bezplatným.

V případě neexistence dohody o výši úplaty se totiž přiměřeně uplatní ustanovení § 571 obchodního zákoníku, dle něhož není-li výše úplaty ve smlouvě stanovena, je mandant (tj. v tomto případě společnost s ručením omezeným) povinen zaplatit mandatáři (tj. jednatele) úplatu, která je obvyklá v době uzavření smlouvy za činnost obdobnou činnosti, kterou mandatář uskutečnil při zařizení záležitosti (tj. za výkon funkce jednatele společnosti). Nárok na úplatu v takovém případě vznikne jednatele okamžikem, když řádně vykoná činnost, ke které byl povinen, a to bez ohledu na to, zda přinesla očekávaný výsledek, či nikoliv. Konkrétní výše takové úplaty závisí předně na skutkových okolnostech každého případu, zejména je však nutné přihlídnout k obtížnosti výkonu funkce a k výši úplaty za obdobnou činnost v daném místě a čase. Výše úplaty však může být ponížena o škodu vzniklou nesplněním povinnosti jednatele jednat při výkonu této funkce s péčí řádného hospodáře.

Již výše bylo pojednáno o případném bezplatném výkonu funkce statutárního orgánu společnosti. Kromě dosud uvedeného bude výkon funkce jednatele společnosti bezplatný též tehdy, bude-li osoba jednatele jmenována soudem. K tomu dojde za předpokladu, že statutární orgán nebude z důvodu úmrtí jednatele společnosti, jeho odstoupení či odvolání schopen plnit své funkce, pročež soud jmenuje na návrh osoby, která na tom osvědčí svůj právní zájem, chybějící členy nebo člena statutárního orgánu společnosti.

Jak již bylo zmíněno výše, třebaže se společnost s jednatelem ve smlouvě o výkonu funkce smluví na úplatnosti výkonu jeho funkce, je tato skutečnost bez právního významu do okamžiku, kdy o odměňování jednatele rozhodne valná hromada společnosti. K takovému rozhodnutí by přitom mělo dojít co nejdříve po jmenování jednatele do funkce statutárního orgánu.

Co ale v případě, pokud by valná hromada rozhodla o tom, že jednatelem či jednatelům společnosti za výkon funkce statutárního orgánu žádná odměna nepřísluší? Jak již bylo uvedeno shora, výkon funkce statutárního orgánu je svou povahou úplatným a nedojde-li k jiné dohodě mezi jednatelem a společností, náleží za něj jednatelem odměna. Proto v takovém případě je možné uplatnit právo na úhradu odměny v obvyklé výši soudní žalobou.

Vzhledem na absenci odlišné právní úpravy dle mého názoru nic nebrání tomu, aby výše odměny každého z jednatelů společnosti byla odlišná, a to zejména při zohlednění dosavadních profesních zkušeností a náročnosti výkonu funkce každého z nich. Mám však za to, že by příslušné ujednání o výši odměny mohlo být bez bližšího opodstatnění i za jistých okolností považováno za neplatné jakožto výkon práva, který je v rozporu se zásadami poctivého obchodního styku.

Jednatelé společnosti mají také právo, nestanoví-li smlouva o výkonu funkce jinak, na náhradu účelně vynaložených nákladů v souvislosti s výkonem této funkce. Mezi tyto náklady se obvykle řadí především náhrada jízdného. Ve smlouvě o výkonu funkce však může být obsaženo též ustanovení o tom, že tyto náklady jsou již zahrnuty do odměny za výkon funkce jednatele společnosti.

K uvedenému je vhodné uvést následující dovětek. Jak vyplývá z ustanovení § 66 odst. 3 obchodního zákoníku, jakékoliv plnění společnosti ve prospěch osoby, jež je statutárním orgánem nebo jeho členem, na které neplyne právo z právního předpisu nebo z vnitřního předpisu, lze poskytnout pouze se souhlasem valné hromady, nebo je-li přiznáno ve smlouvě o výkonu funkce. Právo na takovéto plnění však není právem absolutním. Společnost jej totiž neposkytne za předpokladu, jestliže výkon funkce zřejmě přispěl k nepříznivým hospodářským výsledkům společnosti, anebo při zaviněném porušení právní povinnosti v souvislosti s výkonem funkce. Cílem uvedeného ustanovení tak mělo primárně být zabránění poskytování tzv. zlatých padáků, jakožto vysokého odstupného vypláceného osobám zastávajících funkci statutárního orgánu či jeho člena při odchodu ze společnosti, které však výkonem své funkce mnohdy přispěly k negativnímu vývoji hospodářství celé společnosti.

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Konec „severních ateliérů“? Nový stavební zákon otevírá dveře k rekolaudaci ubytovacích jednotek na plnohodnotné byty](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 33.: Prevence střetu zájmů \(jednatel × společnost\)](#)
- [Jak se vyhnout zákazu a postihu dohod o určování cen pro další prodej?](#)
- [Střet zájmů členů volených orgánů obchodních korporací: pravidla, proces a následky](#)
- [Nová „tlačítková“ povinnost pro e-shopy](#)
- [Digital Omnibus: Revoluce v datech, nebo jen nová zátěž pro podnikatele?](#)
- [Právní due diligence nemovitostí: na co se v praxi skutečně zaměřit](#)
- [Hmotněprávní opatrovník obchodní korporace: mezi efektivní ochranou a zásahem do korporační autonomie](#)
- [Zákon Lugového: jak Rusko přepisuje pravidla mezinárodních arbitráží](#)
- [Novelizace nařízení EU o odlesňování \(EUDR\)](#)
- [Prekluze důvodu neplatnosti VH](#)